

УДК 331.5 (477)

АНАЛІЗ РИНКУ ПРАЦІ НА МАКРОРІВНІ: ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Герашенко І.М., к.е.н., викладач, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — У статті проведений аналіз ринку праці на макрорівні, а саме зайнятості населення. Зроблені графіки рівня зайнятості населення та рівня безробіття та структури безробітного населення за віковими ознаками. Виявлені причини незайнятості безробітних віком 15-70 років (за методологією МОП).

Ключові слова — аналіз, ринок праці, зайнятість населення, безробіття.

Ринкова система представляє сукупність взаємозв'язаних ринків, складовими якої є: ринок товарів, капіталу і праці. Ринок праці — це, передусім, система суспільних відносин, пов'язаних із купівлею і продажем товару «людські ресурси» [196]. Також ринок праці є сферою працевлаштування, формування попиту й пропозиції на людські ресурси. Особливість ринку праці полягає в тому, що він охоплює не тільки сферу обігу людських ресурсів, а й сферу виробництва, де найманий працівник працює. Відносини, що тут виникають, зачіпають важливі соціально-економічні проблеми, а тому потребують особливої уваги з боку держави.

Проблеми розвитку українського ринку праці розглядаються у наукових працях вітчизняних вчених, вагомий внесок у вирішення проблем даної сфери внесли Амосов О. [6], Бандур С. [18], Богиня Д. [32], Бондар І. [36], Васильченко В. [47], Близнюк В. [28], Ляш О. [140].

Стан ринку праці можна охарактеризувати деякими проблемами, які заважають ефективному розвитку країни, а саме: бойові дії в Луганській та Донецькій областях, що стало чинником погіршення показників вітчизняного ринку праці й спричинило трудову міграцію, та появу біженців з

нестабільних регіонів. Тим самим це є проблемою, тому що на ринок праці центральних та західних регіонів України додається навантаження і це впливає на збільшення рівня безробіття; обмеження доступу до деяких ринків збуту в результаті політичних подій, що впливає на зменшення кількості працівників на підприємствах та переведення працівників на неповний робочий день; постійне зменшення та загальне старіння населення, що призводить до скорочення чисельності трудового потенціалу України [54].

Згідно даних Державної служби статистики України, ситуація на ринку праці залишається напруженою, спостерігається зниження попиту на робочу силу. Одна із основних тенденцій — низький рівень зайнятості населення. Чисельність зайнятого населення за 9 місяців 2015 року становила 16,5 млн. осіб (рис. 2.1). Рівень зайнятості становив 56,9%, зокрема у міських поселеннях 57,6%, у сільській місцевості — 55,5%. Рівень зайнятості серед чоловіків був вище, ніж серед жінок — відповідно 62,5% та 51,9%.

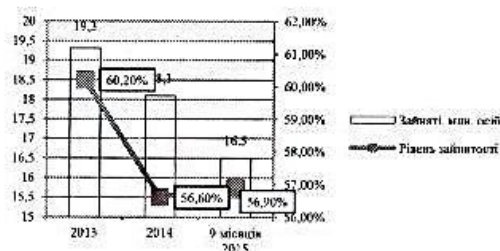

Рис. 2.1. Зайняте населення та рівень зайнятості

Найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Києві (62,3%) та Дніпропетровській (61,1%) області, а найнижчий — у Донецькій (50,6%) та Тернопільській (52,1%) областях, що представлено на рис. 2.2.

Ще однією тенденцією ринку праці є значні обсяги та рівень безробіття, незважаючи на деякі уповільнення його зростання.

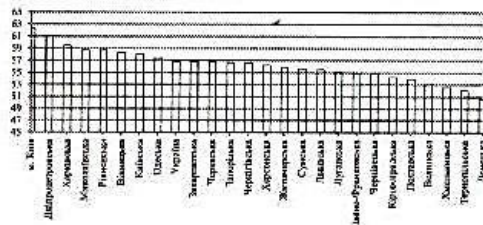

Рис. 2.2. Рівень зайнятості населення за 9 місяців 2015 року, %

Основними причинами безробіття в Україні є:

- низький рівень заробітної плати, яку пропонують роботодавці;
- невідповідність системи підготовки фахівців потребам ринку праці;
- політичні та економічні події, що відбуваються в країні та світі;
- нерациональна структура галузевої зайнятості, істотне перевищення пропозиції робочої сили над попитом;
- незадоволеність умовами праці;
- обмежені можливості кар'єрного зростання, відсутність перспектив і можливостей поліпшення кваліфікації [44, с. 118].

Буряк П. Ю. [44] проте не вказує на те, що ще однією з причин безробіття є недостатній рівень кваліфікації та відповідність вимог роботодавців до найманих працівників, що характеризує їх конкурентоспроможність.

Безробіття, зменшуючи обсяги валового внутрішнього продукту (ВВП), призводить до скорочення податкових надходжень держави, крім того збільшуються державні витрати на соціальний захист незайнятого населення. Дана проблема потребує пошуку шляхів зниження безробіття, що дасть змогу підвищити зайнятість населення, оптимізувати кількість працівників на підприємстві та знизити витрати

роботодавців на персонал і виконання окремих бізнес-процесів [54].

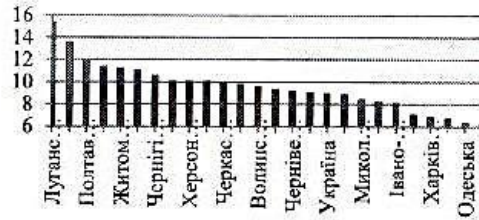

Рис. 2.4. Рівень безробіття (за методологією МОП), за 9 місяців 2015 року, %

На рис. 2.6 представлено структуру безробітного населення за віковими групами за 9 місяців 2015 року.

Слід зазначити, що найбільше безробітних у віці 15-24 та 40-49 років, а найменше – 35-39 років, оскільки на відміну від працівників вікової групи 15-24 років вони мають значний досвід роботи, однак і до пенсії ще досить тривалий час, тобто вони можуть пристосовуватися до змін і нових вимог.

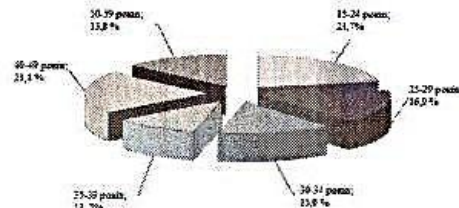

Рис. 2.6. Структура безробітного населення за віковими групами за 9 місяців 2015 року (у відсотках до підсумку)

Учасники засідання Міжнародної координаційної ради об'єднання роботодавців (МКРОР), обговорюючи координацію діяльності організацій роботодавців, зазначають, що загальносвітовою тенденцією є ситуація, коли рівень безробіття працездатного населення у віці від 15 до 24 років вище, ніж в старших групах населення. Причинами цього є небажання роботодавця наймати недосвідченого працівника, навіть якщо він має диплом вищого навчального закладу. В

